

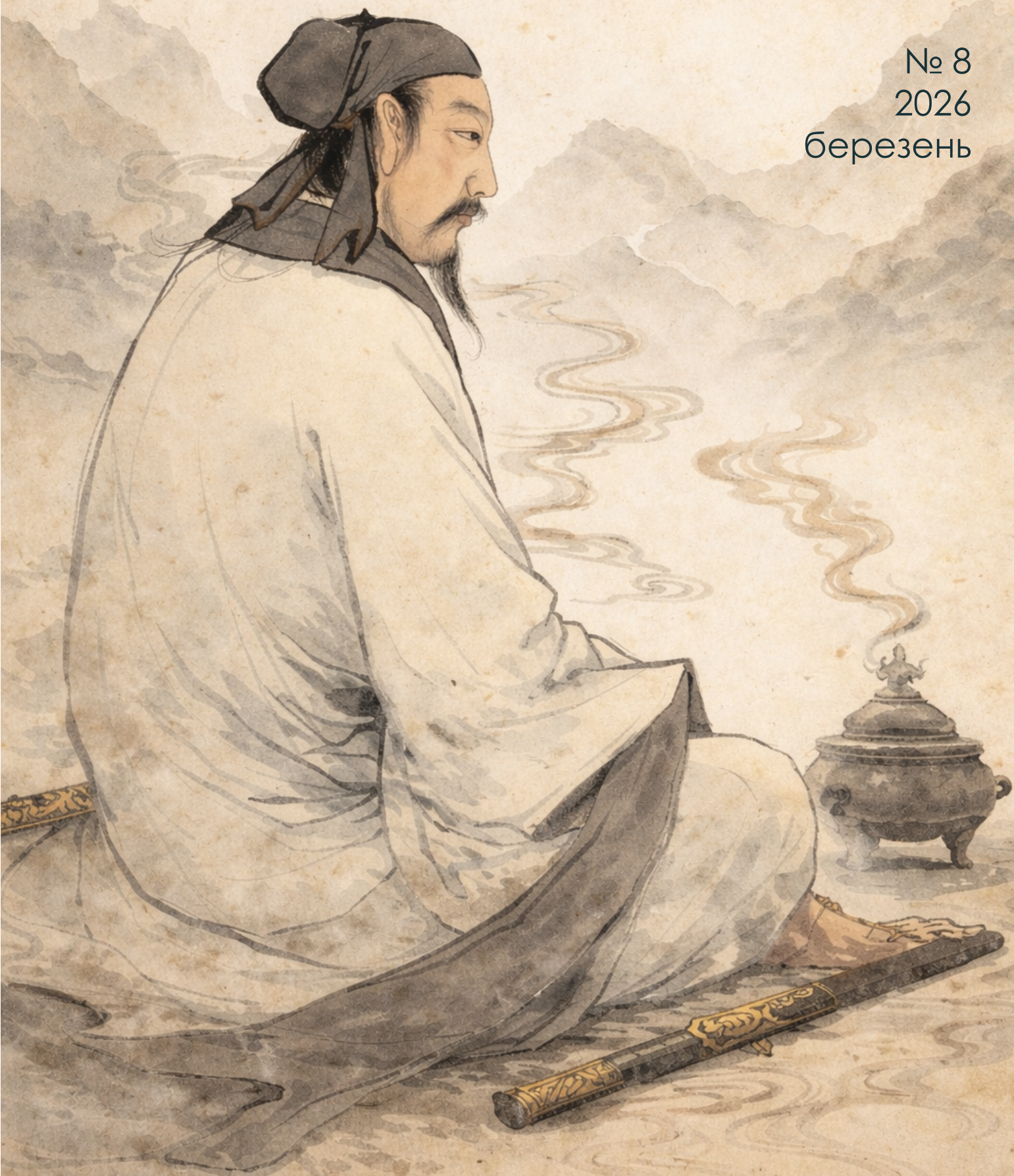
СХОВИЩА

Repositoria Potestatis СИЛИ

№ 8

2026

березень

РЕДАКЦІЯ

Головний редактор
Ігор Мехеда

Редактор
Альона Дмитрук

Коректор
Данило Ігнатенко

Верстка
Анна Волошина

Дизайн
Олексій Данческу

Видавець
Ігор Дмитрук

Зв'язок з редакцією
tureligious@gmail.
com

ПРО ЖУРНАЛ
«СХОВИЩА СИЛИ»

«Сховище Сили» (*Repositoria Potestatis*) — науково-популярний щомісячний журнал, присвячений дослідженню найпотаємніших та найзагадковіших куточків духовного світу. На його сторінках оживають оповіді про місця сили, священні традиції, релігії світу та культурну спадщину людства. Читач із легкістю порине у світ релігієзнавчих досліджень, міфів і містичних практик, відкриваючи глибинні сенси, що формували цивілізації протягом тисячоліть. Це видання для тих, хто шукає знання, натхнення та енергію в перетині науки й сакрального.

ЗМІСТ

Розмова	Розмова з керівником даоського центру «Чжень Дао» Миколою Козіним: даоська традиція в Україні	6
Духовні практики	Мистецтво як магія: втілення богів в художні образи як шлях до джерела сили	8
Постать	Релігієзнавчі здобутки Ісаака Ньютона	10
Культура	Фестиваль Холі: чому в Індії святкують свято кольорів?	12
Давні тексти	Смарагдова скрижаль - давній текст про пошук сили	16
Психологія	Як відновити життєву енергію у світі постійного виснаження?	18
Дні сили	День сили - весняне рівнодення	20

Шановні читачі!

Восьмий випуск нашого журналу звертається до витоків — до тих інтелектуальних і духовних традицій, які сформували фундаментальні уявлення людства про природу сили. Одні з найдавніших таких уявлень зафіксовані у ведичному тексті «Рігведа», якому щонайменше три з половиною тисячі років. Уже в цьому ранньому джерелі сила осмислюється не як одновимірна категорія, а як складний і багаторівневий феномен, що охоплює фізичні, духовні, космічні та моральні виміри буття. У «Рігведі» сила постає як прояв Божественного, що діє через різні форми енергії та взаємодії.

Ведична традиція не обмежується абстрактним визначенням сили, а конкретизує її через низку джерел, доступних людині. Сома постає як містична енергія життя — священний напій, божественна рослина або носій космічної життєвої сили. У гімнах підкреслюється її здатність надавати мужність, натхнення, ясність свідомості та встановлювати зв'язок із божественним світом. Показово, що Сома, за текстами, підсилює навіть богів, зокрема Індру перед його боротьбою з демоном Врітрою.

Іншим ключовим виміром сили є Агні — священний вогонь, який у ведичній традиції розглядається як прояв Абсолюту, Адібрахману у формі наднескінченного вогню. Агні символізує енергію життя і трансформації, виступає посередником між людьми та богами, забезпечує передачу молитов і підтримує космічний порядок. У внутрішньому вимірі це також духовний вогонь людини — джерело її внутрішнього розвитку.

Особливе значення має Брахман як сила слова і мантри. Ведичні ріші розглядали мовлення як інструмент творення, наділений сакральною енергією. Концепція мантри підкреслює, що звук є не лише засобом комунікації, а й носієм космічної сили. Самі гімни «Рігведи» сприймалися як такі, що містять і передають енергію космосу.

Центральною ідеєю, яка поєднує всі ці аспекти, є Ріта — космічний порядок, універсальний закон гармонії Всесвіту. Вона водночас виступає як природний і моральний принцип. Життя у відповідності до Ріти означає входження у гармонію з космосом, що і є джерелом справжньої сили.

Не менш важливим є і вимір взаємодії з богами як носіями різних аспектів сили. У «Рігведі» особливо часто згадуються Індра, Варуна та Сур'я, які уособлюють різні космічні функції — від сили перемоги до морального порядку і життєдайного світла. Через ритуали, гімни та медитативні практики людина прагне встановити зв'язок із цими силами та отримати їх благословення.

Зрештою, ведична традиція підкреслює значення тапасу — внутрішньої дисципліни, аскези та духовного зосередження. Саме через цей «внутрішній жар» формується сила свідомості і здатність до глибокої трансформації.

У цьому випуску ми пропонуємо читачеві не лише ознайомлення з давнім текстом, а й можливість переосмислити саму природу сили як універсального принципу, що поєднує людину, космос і Божественне. В умовах сучасного світу це знання набуває особливої ваги, адже відкриває перспективу цілісного розвитку — як внутрішнього, так і цивілізаційного.

Головний редактор: Ігор Мехеда

РОЗМОВА З КЕРІВНИКОМ ДАОСЬКОГО ЦЕНТРУ «ЧЖЕНЬ ДАО» МИКОЛОЮ КОЗИНИМ: ДАОСЬКА ТРАДИЦІЯ В УКРАЇНІ

Розкажіть, будь ласка, про основні принципи даосизму як філософського і релігійного вчення. Нашим читачам буде дуже цікаво дізнатися про це від людини, яка практикує даосизм.

Вчення даосизму — як у філософському, так і в релігійному прояві — базується на понятті Дао.

Дао — це первісна істинна реальність, що існує за межами нашого звичного розуміння. Дао є всеосяжним і тому не може бути описане людською мовою. Перші рядки трактату Лао-Цзи «Дао де цзін» якраз і вказують на це. Таким чином, будь-яка наша спроба повноцінно описати Дао, по суті, подібна до спроби акварійної рибки описати

світовий океан. Але водночас даоси прагнуть до осягнення Дао. Це стає можливим завдяки тому, що наша свідомість має безмежний потенціал, який у разі повного розкриття і приводить нас до Дао. Кожен із нас має чимало внутрішніх і зовнішніх обмежень. І для досягнення Дао передусім потрібно очистити свідомість від обмежень, ілюзор-

РОЗМОВА

Микола Козін, 47 років.

Керівник Даоського центру «Чжень Дао».

Оскільки виховувався в християнському середовищі, досить рано почав цікавитися духовним розвитком і замислюватися над самопізнанням.

Після закінчення університету за спеціальністю «прикладна математика» став звичайним офісним працівником, але продовжував пошуки свого Шляху.

У 2006 році зустрів свого вчителя Віталія Ліщину, познайомився зі школою практичного даосизму «Чжень Дао» і практично відразу відчув — це саме те, що я шукав.

Глибина традиції, внутрішня сила, щирість і послідовність учителя — усе це викликало повагу й бажання допомогти в поширенні Вчення.

Тому, врешті-решт, через два роки, у 2008 році, склав іспит на право викладання базових методів даоських практик. А ще через три роки, після ще одного іспиту, отримав право викладати більш глибокі практики.

На сьогодні основна моя діяльність пов'язана з функціонуванням та розвитком Даоського центру «Чжень Дао». Також продовжую проводити заняття з даоських практик.

ності сприйняття світу, помилкових і категоричних міркувань.

Філософія Дао полягає в розумінні його безмежності, яку не можна описати жодними правилами чи помістити в якісь рамки. Тому для вдосконалення людини використовується гнучкий підхід, який полягає в поясненні концепцій, що кожен має самостійно переосмислити, прожити. Тому настанови часто звучать досить абстрактно — для того, щоб не обмежувати сприйняття людини і надати певну свободу для самостійного розкриття істинного.

Варто відзначити, що даосизм можна розділити на релігійний і практичний. Якщо в релігійному аспекті люди прагнуть досягнути Дао шляхом певних ритуалів або ритуально-алхімічних практик, то в школах практичного даосизму була розроблена ціла методологія вдосконалення людини з точки зору тіла і духу.

Розкажіть про даоський центр, керівником якого ви є. Чим ви займаєтеся? Які заходи ви проводите? Чим ваша діяльність може бути цікавою для людей, зацікавлених китайською культурою?

У Даоському центрі «Чжень Дао» ми займаємося поширенням даоської традиції, її методів і теоретично-філософської основи. «Чжень Дао» — це школа практичного даосизму.

Тому ми проводимо регулярні заняття з різних напрямків, які дозволяють людині зміцнити здоров'я, розвивати дух і доторкнутися до практичного даосизму як цілісної системи розвитку людини.

Ми пропонуємо динамічні комплекси (дао-інь, два стилі ушу — тай-цзі-цюань та сін'ї-цюань), що допомагають зміцнити й оздоровити тіло; також є менш рухливі заняття з цигуну — для формування бази володіння та вдосконалення внутрішньої життєвої сили Ці; і, звичайно,

семінари та регулярні заняття з внутрішньої алхімії — як серцевини практичного даосизму, що спрямована на розвиток духу людини.

Також у нашому центрі проводяться заняття з китайського живопису, який має свою специфіку й відмінності від західного мистецтва, а також китайської мови, що в наш час стає дедалі актуальнішою.

Таким чином, людям, зацікавленим китайською культурою, у нас буде цікаво.

Ви вивчаєте китайську мову, щоб читати даоські трактати оригінальною мовою?

Я вивчаю китайську мову, з одного боку, щоб краще зрозуміти китайську культуру й традиції, а також для того, щоб згодом читати трактати в оригіналі стародавньокитайською.

Звичайно, китайська мова дуже потрібна і під час поїздок до Китаю. Адже англійською там можна скористатися лише у великих містах. А мені більше цікаві гори.

Якщо це не конфіденційна інформація, чи могли б ви поділитися з нашими читачами, яка кількість даосів або прихильників даосизму в Україні? Якщо у вас немає офіційних даних, нам було б цікаво дізнатися ваші припущення.

Даосизм в Україні не дуже поширений. Мені не відомо про існування релігійних інститутів даосизму в нашій країні.

Якщо говорити про прихильників даосизму, то їх може налічуватися буквально кілька тисяч (а можливо, навіть до тисячі) по всій Україні. Звісно, це дуже груба, інтуїтивна оцінка.

На вашу думку, чи є даосизм сумісним з українською культурою?

Незважаючи на те, що на сьогодні даосизм не дуже пошире-

ний в Україні, він має, як на мене, дуже гарні перспективи поширення, якщо взяти до уваги природний романтизм українців, а також прагнення до певної внутрішньої свободи, до духовного зростання і, зокрема, до певного містицизму (надприродних здібностей)/

Чого варті спогади про славних козаків-характерників, які були сильні духом і мали надзвичайні здібності, чим викликали повагу не тільки побратимів, а й ворогів.

Також одним із перших відомих «українських даосів» можна назвати Григорія Сковороду. Його філософія кордоцентризму є дуже співзвучною з важливим принципом даосизму — культивуванням сердечної природи.

Як ви вважаєте, чи є актуальними давні трактати Лао-Цзи і Чжуан-Цзи та їхнє вчення для сучасної людини?

Давні трактати Лао-Цзи, Чжуан-Цзи та інших великих учителів даосизму насправді дуже актуальні в наш час, оскільки загальноприйняті цінності й пріоритети людей майже не змінилися з тих часів.

Як і кілька тисяч років тому, люди часто прагнуть багатства і влади, намагаються отримувати більше, ніж насправді їм потрібно, і таке інше. Як і в давні часи, люди страждають: спочатку — щоб щось отримати, а потім — щоб це «щось» не втратити. І так по колу.

Тому настанови просвітлених майстрів допомагають замислитися над своїм життям, побачити, що є суттєвим, а що — дріб'язковим, і можуть наблизити нас до реалізації свого призначення, пізнання своєї істинної природи.

**Розмовляв:
Віталій Щепанський**

МИСТЕЦТВО ЯК МАГІЯ:

ВТІЛЕННЯ БОГІВ В ХУДОЖНІ ОБРАЗИ ЯК ШЛЯХ ДО ДЖЕРЕЛА СИЛИ

ДУХОВНІ
ПРАКТИКИ

Автор картини: Аліна
Петрова

У багатьох духовних традиціях образ ніколи не є просто зображенням. Він виступає дверима. Через нього людина може увійти у певний стан свідомості, звернутися до архетипу або до божества, і таким чином отримати доступ до внутрішнього джерела сили. Саме тому ікони, мандали, магичні сигіли чи карти Таро століттями використовувалися не лише як мистецтво, але і як інструменти духовної практики.

Мої роботи виникли саме на цьому перетині мистецтва та езотеричної практики. Я називаю свій стиль езотеричним неосимволізмом. У моїх образах переплітаються мотиви різних традицій - каббалістичні ідеї, гностичні символи, масонські алегорії, енохіанська магія Джона Ді та Едварда Келлі, а також міфології Єгипту, Скандинавії, Індії, Греції, Японії та кельтського світу. На перший погляд ці символи можуть бути непомітними, але вони створюють особливу структуру зображення, і вона працює подібно до магичного символу: образ стає концентрованою формою певної сили. Саме тому з такими зображеннями, якщо хочеться, можна працювати як з інструментами духовної практики.

У давньому Єгипті існувала ідея, що правильно створений образ

може стати тілом для божества. Статуї богів у храмах проходили спеціальні ритуали «оживлення», після яких вважалося, що божество може проявлятися через них.

Сучасне мистецтво теж може виконувати подібну роль, якщо воно створене зі свідомим наміром. Коли художник працює з образом божества, він фактично створює концентрацію якогось архетипу. Через колір, форму, символи та композицію у зображення вкладається певна ідея або сила, так, як її розуміє художник. Глядач, який взаємодіє з таким образом (якщо його емоціонально «зачепило»), вступає з ним у резонанс, і саме у цьому резонансі і виникає досвід сили.

Є кілька простих способів працювати з образами богів або картами.

1. Найпростіша практика — це споглядання.

Образ розміщують перед собою і кілька хвилин дивляться на нього, не намагаючись аналізувати. Важливо дозволити символам працювати на рівні інтуїції. Через деякий час увага починає фокусуватися, думки сповільнюються, і людина входить у більш глибокий стан свідомості. У такому стані архетип образу починає проявлятися значно сильніше. Наприклад: образ Тота може активувати інтелектуальну ясність і здатність до пізнання, образ Сета може дати енергію руйнування старих структур, образ Хатор пов'язаний з радістю, творчістю і життєвою силою, образ Ісиди працює з інтуїцією і таємним внутрішнім знанням, яке відкривається через неї тільки вам і для вас.

2. Робота з образом як з архетипом.

У цьому випадку людина не просто дивиться на зображення, а уявляє, що входить у нього. Можна закрити очі і уявити, що божество оживає. Не потрібно намагатися контролювати цей процес - достат-

ньо дозволити образу проявлятися у свідомості. Часто у такому стані виникають несподівані ідеї, рішення або емоційні прозріння. Фактично це форма діалогу з архетипом, де ви можете його «пошупати».

3. Практика через карти Таро.

Карти працюють за подібним принципом: кожен аркан - це концентрований символ певного досвіду або енергії. Коли людина витягує карту і розглядає її, вона активує відповідний архетип у своїй психіці, згадує, що це таке. Якщо ж карта створена як яскравий художній образ, що зачіпає, з багатьма символічними шарами, ефект може бути ще сильнішим. Саме тому художні колоди Таро часто мають психологічний і духовний вплив.

Іноді люди кажуть, що мої боги на ілюстраціях виглядають живими або наповненими силою. Це відбувається тому, що кожна деталь у композиції має значення - колір, пропорції, кількість елементів, навіть напрямок ліній. Іноді це проявляється дуже буквально. Наприклад, у волоссі богині може бути точно визначена кількість пасм, що відповідає певному символічному числу (чому саме такому, зрозуміє той, хто читав ті ж книжки, що і я), трава під ногами може містити певну кількість стебел, навіть положення рук або погляд можуть бути пов'язані з конкретною ідеєю. Більшість цих кодів не обов'язково помітні одразу, але саме вони роблять образ живим.

У момент створення такого образу художник фактично стає провідником. Це схоже на магичну практику, де людина дозволяє божеству проявитися через себе. У такі моменти межа між творцем і створеним образом стає дуже тонкою, і божество ніби набуває форми через руки художника. Саме тому створення образу може бути духовним актом, і у цьому

Автор картини: Аліна
Петрова

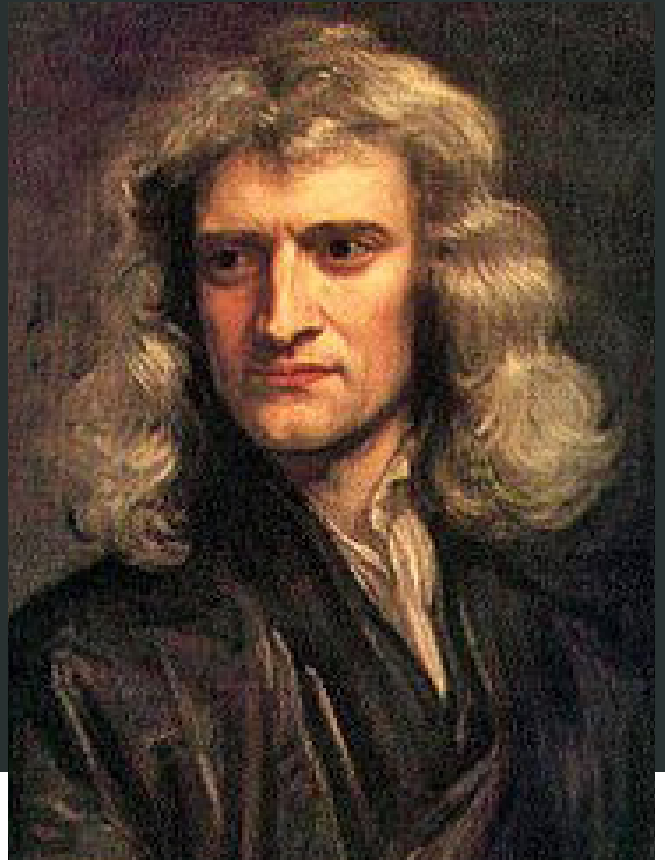
сенсі художник стає «храмом усіх богів» - місцем, через яке вони можуть проявитися у світі.

Є чудова думка, яку висловив письменник Ніл Гейман: боги живуть доти, доки люди їх пам'ятають. Міфологія нікуди не зникає - вона просто переходить у нові форми, і коли ми дивимось на образ божества, ми на мить відновлюємо зв'язок із цими давніми силами, які через мистецтво повертаються у сучасність. Саме тому робота з такими образами може бути не лише естетичним досвідом, але і способом відкрити власне джерело сили: іноді достатньо просто подивитися на образ і дозволити йому подивитися на вас у відповідь.

Автор: Аліна Петрова

РЕЛІГІЄЗНАВЧИ ЗДОБУТКИ ІСААКА НЬЮТОНА

ПОСТАТЬ

Наукові погляди відомого англійського вченого в області фізики, математики та астрономії відомі на увесь світ. Не знайдеться, мабуть, жодної освіченої людини, котра не знала б закону Ньютона «всесвітнього тяжіння», зокрема інциденту з яблуком, його експериментів з оптики та астрономії тощо. Його формулу, в якій сила тяжіння дорівнює масі та коефіцієнту «g», який дорівнює 9,8–10, знає чи не кожен зі шкільного курсу фізики. Ім'я видатного англійського вченого є знаним на весь світ, і вважається, що кожна людина для рівня загального розвитку повинна знати це прізвище.

Поряд із цим існує Ньютон, про якого мало хто знав ще за часів його життя. Існує чимало фактів із життя вченого, котрі він сам упродовж усього свого життя ретельно приховував навіть від знайомих та друзів, які були поруч із ним. Чимало таємниць із життя Ісаака Ньютона пішло до могили разом із ним. Однак на основі його праць, записок, щоденників, а також свід-

чень його друзів розкривається інший — маловідомий і незнаний Ньютон: релігійний, подекуди прихований і містичний, загадковий та мовчазний.

Що ж унікального в релігійних поглядах вченого? Яка його позиція щодо Англіканської та Католицької Церкви? Про це варто дізнатись, оскільки його переконання відображають стан усєї світоглядної картини, що панувала в той час.

Вважається, що Ньютон випереджував науку свого періоду. Проте основних світоглядних концепцій, що панували в цілому в епоху Нової доби, вчений дотримувався. Ці принципи були важливими й допомогли йому зосередитися, щоб отримати позитивні результати. Раціоналізм, деїзм та механістична картина Всесвіту були основою, від якої він відштовхувався.

Народився сер Ісаак Ньютон у невеличкому англійському селі 25 грудня (4 січня) 1643 року, в час розпалу політичних конфліктів та громадянських воєн в Англії. Сам факт народження Ньютона у Різдво

вважався ним великим подарунком долі та знаком згори. Ньютон не зміг застати в живих свого батька. Малого Ньютона довгий час вагалися охрестити, і все ж на цей крок наважилась його мати й назвала його на честь покійного батька. Незважаючи на слабе здоров'я, це не завадило йому прожити 84 роки. Дорісши до повноліття, Ньютон переїжджає до Кембриджа у червні 1661 року, оскільки настрої англійського суспільства, що панували у Лінкольнширі, його не задовольняли. Здавши успішно знання з латини у Кембриджі, Ньютон був зарахований до «Триніті-коледжу».

У той час, незважаючи на відкриття в астрономії Галілеєм, природознавство, астрономію та філософію викладали в стилі Аристотеля. У коледжі Ньютон проявляв свою набожність із неабиякою ревністю. Йому було 25 років, коли він із жалем дивився на ті настрої, що панували серед його ровесників. Його засмучувало й вражало життя студентів — скрізь, на його думку,

панували розпуста, веселощі, танці, п'янство. Студенти у селах чатували на жінок аморальної поведінки. Вивчаючи фізику, астрономію, мистецтво та латину, Ньютон вільний час проводив наодинці. Дух, який панував у коледжі, робив його утаємниченим та самотнім.

Поряд із часом, який студенти проводили за веселощами, Ньютон складав списки віце-канцлеру та здійснював компромат на студентів, які поводитися аморально, щоб ті постали перед університетським судом. Ньютон не був популярним серед студентів і наживав собі більше ворогів, ніж друзів. Однак Джон Віккінс був серед тих, кому пощастило товаришувати з Ісааком Ньютоном. Ньютон і Віккінс переселилися подалі від життя студентів. Навіть найближчі знайомі описували їхні відносини як дивні. Через короткий термін Віккінс став особистим секретарем Ньютона, з огляду на його становище в англійському суспільстві.

Окремі допускають думку про їхню гомосексуальність, проте, здебільшого спираючись на релігійне виховання Ньютона, така точка зору спростовується. Ньютон і Віккінс прожили 20 років в одній кімнаті та записували результати всіх експериментів ученого. Ньютон любив самотність, а також тиху й спорожнілу кімнату. Веселощі, подорожі та вільні статеві стосунки його не цікавили. У нього був особистий світ, куди він нікого не допускав. Ньютон працював щоденно по 18 годин на добу. Його особливим зацікавленням була алхімія як спосіб можливого здобуття філософського каменю — чистого золота в результаті змішування багатьох металів та сплавів.

Світоглядна наукова картина, на яку спирався Ісаак Ньютон, базувалася на його перефразованих словах: «Платон мені друг. Аристотель мені друг. Але істина дорожча». У той час позиція Рене Декарта, в якій відкидалася позиція Аристотеля про Всесвіт, полонила Ньюто-

на. Декарт описав Всесвіт як гігантський механізм, який сам по собі працює. У час чуми Ньютон один у кімнаті із захопленням перечитує та знайомиться з роллю деїзму у світоглядній картині розуміння Всесвіту. Ньютона засмучує одне — у цій системі відсутня роль Бога, Того, про Якого було навчено з дитинства. Природа нічого не робить бездумно. І чи не є це Той, — писав Ньютон, — хто прекрасно та мудро керує цими процесами? Цей умовід був способом перевірити концепцію Декарта.

За цей час Ньютон глибоко вивчає математику і, створивши свою систему числення, обчислює траєкторію руху планет. Його вражає деяка сила, котра тримає Місяць та планети на своїх орбітах і змушує яблука, що ростуть на деревах, падати. Філософи, починаючи від Декарта до Аристотеля, вважали, що білий колір світла — чистий, а кольори виникають унаслідок його зміни. Створивши призму, Ньютон довів протилежне — біле світло складається з основних кольорів веселки.

Наприкінці 1660-х рр. ці наукові відкриття розповсюдилися по всій Європі. Варто сказати, що Ньютон не уявляв науки без Бога. І лише французькі матеріалісти приборуть Бога з його наукової системи. Силу всесвітнього тяжіння, яка була досліджена Ньютоном, він вважав священною та божественною.

Ньютон читав Святе Письмо глибоко та розважливо. Якщо на його наукові відкриття уся Європа звернула увагу, то його релігійні пошуки були проігноровані. Вважається, що саме його прихованість стала причиною цього. Ньютон прекрасно усвідомлював, що переконання, яких він дотримується, можуть повторити долю еретиків усєї Європи, незважаючи на його внесок у науку.

Релігійні переконання та доктрини Ньютона показують нам його маловідомого — набожного, подекуди фанатичного, еретичного з

позиції церкви. Віра була способом його життя. Манускрипти Ньютона дають уявлення про духовні переконання вченого.

Алхімія — це те, що захоплювало його з 1668 року і тривало близько 25 років, хоча згодом він зрозуміє, що це безрезультатно. Однак безрезультатність занять алхімією — лише наш висновок. Його заняття були таємними, оскільки він міг бути покараний. Асистент та товариш Ньютона навіть не здогадувався, над чим працював учений. Усе, що він писав, було зашифрованим і скороченим.

Ньютон стверджував, що особливості рецептів алхімії можна побачити у творах від класичних грецьких до Біблії. Його рукописи розкривають пошуки філософського каменю. Його рухало не бажання стати заможним, а прагнення зрозуміти дію Бога та загадки творіння.

Перед Ньютоном була велика дилема, коли він просувався академічною драбиною — необхідність отримання сану в англійській церкві. Ісаак Ньютон рішуче відкидає цю можливість. Він доходить висновку, що церква Англії та католицька церква спотворили зміст Святого Письма.

Він відкидає вчення про Трійцю та вважає його ересью. До 1670 р. Ньютон таємно сповідує аріанство. Він тримає це в таємниці, побоюючись наслідків.

Ньютон активно досліджує Біблію, особливо книги Даниїла та Одкровення. Він вважає, що вони містять божественний шифр історії.

У 1727 році Ісаак Ньютон помирає. Частина його рукописів і досі залишається нерозшифрованою. Згідно з його обчисленнями, повернення Христа може відбутися у 2060 році. Час покаже.

Автор: Євген Распопов

ФЕСТИВАЛЬ ХОЛІ:

ЧОМУ В ІНДІЇ СВЯТКУЮТЬ СВЯТО КОЛЬОРІВ?

У багатьох традиційних культурах світу існують свята, що символізують перехід між природними циклами. Кінець зими і прихід весни майже всюди супроводжувалися ритуалами очищення, святами родючості та обрядами оновлення. Людство здавна відчувало, що зміна сезонів має не лише природний, а й духовний вимір. Весна означала перемогу життя над занепадом, світла над темрявою, тепла над холодом. Саме тому у різних цивілізаціях виникали святкові ритуали, що поєднували народну радість із сакральною символікою відродження.

Особливо яскраво ця ідея проявилася в культурі Індії — цивілізації, де природні цикли тісно перепліталися з релігійним світоглядом. Індійська традиція створила цілу систему свят, пов'язаних із космічним порядком, сезонними змінами та духовним очищенням людини. Одним із найбільш відомих і водночас найбільш символічних таких свят став фестиваль Холі, який сьогодні знають у всьому світі як

«свято кольорів».

Холі відзначають наприкінці зими, під час повного місяця місяця Пхалгуна (лютий–березень). У цей час у Північній Індії природа починає прокидатися після сухого зимового сезону, з'являються перші квіти, а повітря наповнюється відчуттям нового циклу життя. Саме цей період у традиційному індійському світогляді вважався моментом особливого переходу, коли старе відходить, а нове лише починає народжуватися.

Давні витоки свята

Походження Холі сягає дуже давніх шарів індійської культури. Дослідники вважають, що окремі елементи цього свята сформувалися ще в ранніх аграрних громадах Південної Азії. Для землеробських суспільств перехід між сезонами був критично важливим моментом, адже від нього залежали врожай і добробут громади. Тому виникали ритуали, які мали забезпечити прихильність природних сил і сприяти родючості землі.

Згодом ці сезонні обряди інтегрувалися в індуїстську релігійну систему. У релігійних текстах індуїзму, зокрема у Пуранах, з'являються описи свят, пов'язаних із перемогою божественного порядку над силами хаосу. Саме в цьому контексті формується міфологічна основа Холі.

Міф про Прахлада і Холіку

Найпоширеніше пояснення походження свята пов'язане з легендою про демона-царя Хіраньякашипу та його сина Прахлада. Цей сюжет відомий передусім із пуранічної традиції індуїзму і належить до тих міфів, у яких відображено драматичну боротьбу між космічним порядком і силами руйнування. Хіраньякашипу уособлює гординю влади — тип архетипічного правителя, який прагне поставити себе на місце божества. У міфологічному мисленні Індії така претензія вважалася не просто політичною амбіцією, а порушенням космічної гармонії.

За легендою, Хіраньякашипу вимагав, щоб усі люди визнавали його верховним володарем світу і поклонялися лише йому. Однак його власний син Прахлад відмовлявся підкоритися цій вимозі. Він залишався відданим богові Вішну і відкрито проголошував свою віру. Саме цей момент і створює головну драму оповіді: дитина стає носієм духовної істини, тоді як могутній цар постає символом сліпої гордності.

У пуранічних текстах описано численні спроби Хіраньякашипу знищити Прахлада. Його намагалися отруїти, кинути зі скелі, затоптати слонами, однак кожного разу хлопець дивом залишався живим. У цих епізодах легко помігити характерний для релігійної міфології мотив: віра людини робить її неодосяжною для сил руйнування.

Кульмінацією історії стає епізод із Холікою — сестрою Хіраньякашипу. Вона мала чарівний дар, який дозволяв їй не згорати у вогні. Саме тому цар наказав їй сісти разом із Прахладом у палаюче багаття. Однак міф розгортається за принципом морального перевертання:

магічний дар Голіки виявляється безсилим перед духовною відданістю Прахлада. Вогонь знищує її, а хлопець залишається живим.

У релігійному тлумаченні ця історія стала символом перемоги духовної відданості над гординою і злом. Але деякі дослідники культури Індії звертають увагу і на інший аспект. Вони вважають, що міф про Голіку може містити сліди дуже давніх обрядів очищення вогнем. У багатьох традиційних культурах весняні багаття символізували спалення старого року, знищення хвороб і вигнання злих сил. Ймовірно, давній сезонний обряд пізніше був переосмислений у формі міфологічної історії.

Саме на згадку про цю легенду напередодні Холі розпалюють великі багаття — ритуал, відомий як *Holika Dahan*, тобто «спалення Холіки». Люди збираються навколо вогню, співають, кидають у полум'я зерно або гілки дерев. У символічному сенсі цей вогонь спалює не лише Холіку, а й усе негативне, що накопичилося в житті людини протягом року. Таким чином свято починається з ритуалу очищення.

Легенди про Крішну і традиція кольорів

Інша традиція пояснює походження Холі через легенди про бога Крішну — одну з центральних постатей індуїстської духовності. На відміну від драматичної історії Прахлада, ці перекази мають більш життєрадісний характер і відображають інший вимір релігійного досвіду — світ любові, гри і божественної радості.

Згідно з популярною легендою, у дитинстві Крішна переживав через темний колір своєї шкіри. Він запитував у матері Яшоди, чому його кохана Радга має світлу шкіру, тоді як він сам виглядає інакше. Мати, бажаючи розвеселити сина, порадила йому просто розфарбувати обличчя Радги будь-яким кольором. Цей жарт перетворився на гру, у якій колір перестає бути знаком відмінності і стає символом єдності.

У традиційній індійській культурі ця історія отримала глибше тлумачення. Деякі богослови індуїзму пояснюють її як символ любові, що стирає будь-які відмінності між

людьми. Інші бачать у ній образ космічної гри — ліли, у якій божественне проявляється через радість і творчість.

Саме з цим мотивом пов'язана традиція обсіпання людей кольоровими порошками. Коли починається свято, вулиці міст і сіл перетворюються на справжній вибух барв. Люди обсіпають одне одного порошком гулал, обливають кольоровою водою, сміються і танцюють. У цей момент реальність ніби на короткий час виходить за межі звичайного порядку. Світ стає схожим на величезну театральну сцену, де всі учасники рівні.

Символіка кольору

У традиційній індійській культурі кольори мають глибоке символічне значення. Червоний колір асоціюється з життєвою енергією, любов'ю та родючістю. У багатьох індійських ритуалах він символізує силу життя, що постійно відновлюється. Жовтий пов'язаний із курку-

мою — священною рослиною, яка вважається символом очищення і благополуччя. Зелений нагадує про відродження природи і початок нового циклу життя. Синій же традиційно асоціюється з богом Крішною і небесною безмежністю.

У давнину фарби для Холі виготовляли виключно з природних рослин. Яскраві помаранчеві барвники отримували з квітів дерева палаш, жовті — з куркуми, зелені — з листя різних рослин. Такі барвники мали навіть лікувальні властивості. Деякі дослідники припускають, що використання рослинних фарб було пов'язане з давніми аюрведичними практиками, адже ці рослини вважалися корисними для здоров'я після зимового періоду.

Соціальний сенс свята

Попри глибоку міфологічну символіку, Холі має і дуже важливий соціальний вимір. У традиційному індійському суспільстві, де існувала складна система кастових і соціаль-

них відмінностей, це свято створювало особливий простір тимчасової рівності.

У день Холі люди різних каст, професій і соціального статусу могли святкувати разом. Вони обсіпали одне одного фарбами, співали, танцювали, відвідували друзів і родичів. Соціальні межі на короткий час втрачали свою жорсткість. У цьому сенсі Холі нагадує багато інших традиційних свят світу, коли суспільство дозволяло собі короткий період свободи і радості.

Особливо важливим елементом свята є примирення. У багатьох регіонах Індії існує звичай у цей день відвідувати людей, з якими були сварки, і символічно обсіпати їх кольором як знаком прощення. Саме тому вибух барв, який щороку охоплює міста й села Індії, символізує перемогу людяності, радості та взаєморозуміння.

Автор: Ольга Мартиновська

СМАРАГДОВА СКРИЖАЛЬ

– ДАВНІЙ ТЕКСТ ПРО ПОШУК СИЛИ

ДАВНІ
ТЕКСТИ

Tabula Smaragdina Hermetis (Смарагдова Скрижаль) — один із найвідоміших текстів герметичної традиції, який приписують легендарному мудрецю Гермесу Трісмегісту (Hermes Trismegistus (Тричі Величному)). Вона стала фундаментом для середньовічної алхімії та езотеричної філософії. Однак сучасна наука розглядає її зовсім інакше, ніж традиційні містичні інтерпретації.

Гермес Трісмегіст (грец. Ἑρμῆς ὁ Τρισμέγιστος) — божество елліністичного Єгипту, який сполучав у собі риси грецького бога Гермеса та єгипетського бога Тота. Пізніше з'явився й земний вчитель, який узяв це ім'я - філософ та містик Гермес Трісмегіст, який створив багато книг та артефактів. Він був похований у Єгипті. «Смарагдова Скрижаль» була у його похованні. За переказами, цю Скрижаль знайшов у похованні Гермеса Трісмегіста Олександр Македонський у IV столітті до нашої ери. Вчення герметизму у минулі століття протистояло християнству, але вимушено було «піти у підпілля», як зара кажуть «у катакомби». Але послідовники цього вчення ще й досі проводять свою діяльність таємно по всьому світі.

Які ж зараз позиції істориків науки, філологів і релігієзнавців відносно цього давнього тексту?

Науковий консенсус: текст не античний, а середньовічний. Більшість дослідників висловлює думку, Скрижаль не походить з давнього Єгипту. Найдавніші відомі тексти, які її цитують, з'являються: у арабських алхімічних рукописах VIII–IX століть, зокрема у книзі «Kitab Sirr al-Khalīqa» («Книга таємниці творіння»). Тому вчені припускають: первісний текст був арабським або елліністично-арабським, а пізніше його переклали латиною у XII столітті.

Що означає текст? Найвідоміший рядок Скрижалі: «Те, що внизу, подібне до того, що вгорі...». У науковій інтерпретації це алхімічний та магічний принцип відповідності, який описує взаємозв'язок космосу і матерії - ідею єдності природних процесів. Алхіміки використовували його як філософську формулу трансформації речовин. Історики науки вважають, що Скрижаль була коротким алхімічним афоризмом, мнемонічним кодом для лабораторних процесів. Тобто вона описувала очищення речовини, сублімацію та об'єднання протилежностей. Це були метафори алхімічної роботи з металами.

Популярність Скрижалі пояснюється тим, що її активно використовували алхіміки Європи. Серед тих, хто її коментував: Ісак Ньютон, Альбертус Магнус, Роджер Бекон.

Для них вона була ключем до розуміння філософського каменю».

У сучасній академічній науці Скрижаль розглядають як культурний артефакт алхімії, символ герметичної філософії, та текст із сильною метафоричною мовою

Але, попри скептичний підхід науки, багато істориків визнають, що текст має унікальну поетичну структуру. Саме тому він став одним із найвпливовіших символів європейської езотеричної традиції. Цікаво, що текст складається з 13 фраз, що може символізувати Сонце, яке йде 12 зодіаками. Або приховану магічну субстанцію, яка просякає всі частини творіння, й яка виявляється через алхімічні роботи, які, як ми знаємо, також містять 12 фаз, або ступенів. Психолог К.Г. Юнг вважав, що робота з оздоровлення психіки також має 12 кроків, й ці кроки подібні до 12 дій алхіміків при створенні Філософського Каменю.

З точки зору філософії таємна магічна речовина, якою просякнутий Всесвіт, яка є потаємним світлом (згідно з Скрижаллю), й яку треба здобути, дуже схожа на присутність Найвищого Невимовного Божества, Абсолюту, з віршу Х.129 Рігведи, що за межами будь-яких протилежностей. Сила Абсолюту присутня у будь-якій точці простору, й її потрібно знайти людині все-

редині себе.

Смарагдова Скрижаль і є інструкцією до віднайдення джерел сили всередині людини. Треба знайти божественну присутність в собі та відкрити її.

СМАРАГДОВА СКРИЖАЛЬ.
Tabula Smaragdina Hermetis. Один з найдавніших магічних текстів, автором якого вважають Гермеса Трісмегіста. Текст містить елементи, співзвучні з текстами Ригведи.
Переклад тексту:

Промовляю істину.

Те, що внизу, подібне до того, що вгорі, а те, що вгорі, подібне до того, що внизу. І все це тільки для того, щоб сталося диво Єдиного, Єдності.

Так само як усі справжні речі виникли з думки цього єдиного, так

стали ці речі дійсними й дієвими, лише шляхом спрощення стосовно нагоди того самого єдиного.

Сонце – його батько. Місяць – мати його. Вітер виношує його в утробі своїй. Земля вигодовує його.

Єдине, і тільки воно – першопричина всілякої досконалості – повсюдно, завжди.

Потужність його є наймогутніша, а міць – і навіть більше! – явлена в безмежності своїй на Землі.

Відокрем землю від вогню, тонке від грубого, з найбільшою обережністю, з тремтливою ретельністю.

Тонкий, найлегший вогонь, злетівши до небес, одразу ж зійде на землю. Так відбудеться єднання всіх речей – вишніх та дольних. І ось уже вселенська слава у твоїх до-

лонях. І ось уже – хіба не бачиш? – морок біжить геть. Геть.

Це і є та сила сил – і навіть ще сильніше, – тому, що найтонше найлегше вловлюється нею, а найважче нею просякнене.

Так, так все створено. Так!

Безліч дивовижних майбутніх застосувань настільки прекрасно створеного світу, всіх речей цього світу.

Ось чому Гермес Тричі Великий – ім'я моє. Три сфери філософії підвладні мені. Три!

Але... замовчу, сповістивши все, що хотів, про діяння Сонця. Далі говорить тиша.

Автор: Ігор Мехеда

ЯК ВІДНОВИТИ ЖИТТЄВУ ЕНЕРГІЮ У СВІТІ ПОСТІЙНОГО ВИСНАЖЕННЯ?

ПСИХОЛОГІЯ

Сучасна людина живе у світі постійного перевантаження. Постійний інформаційний потік, швидкість комунікацій, соціальні та професійні навантаження створюють не лише фізичну, а й духовну втому. Багато людей сьогодні відчувають дивне виснаження, яке неможливо подолати простим відпочинком. Це стан, коли людина ніби втрачає внутрішню силу, натхнення і здатність радіти життю.

У різних культурах існувало поняття життєвої енергії. У Китаї її називали ци, в Індії — праною, у Японії — кі. Європейські містики говорили про «внутрішнє світло» або «життєвий магнетизм». Попри різні назви, мова йшла про одну й ту саму ідею: людина має внутрішній ресурс сили, який може виснажуватися і який потребує відновлення.

Давні знання про енергію життя

У традиційних культурах люди значно уважніше ставилися до стану своєї внутрішньої енергії. Вважалося, що душевний неспокій, страхи, гнів або постійна тривога можуть поступово виснажувати життєву силу.

До прикладу, у китайській традиції існує уявлення про гармонійний рух енергії ци в організмі. Якщо цей рух порушується, виникає фізичне або психологічне виснаження. Саме тому там сформувалися практики цигун та тайцзи, які спрямовані на відновлення природної циркуляції енергії.

В індійській духовній культурі аналогічну роль відігравали практики йоги. Йога в її традиційному розумінні була не просто системою вправ, а цілісною дисципліною, яка включала контроль дихання, концентрацію уваги, медитацію та моральну дисципліну. Через такі практики людина прагнула відновити гармонію між тілом, психікою та духовним виміром життя.

Місця сили і духовні подорожі

Окрім особистих практик, у багатьох культурах існувало уявлення про сакральні місця, де людина могла відновити внутрішню силу. Це могли бути гори, печери, джерела, стародавні храми або монастирі.

У Тибеті одним із таких місць вважається гора Кайлас. Для послідовників індуїзму і буддизму це священний центр світу, навколо якого здійснюють ритуальні обходи. Вважається, що сама подорож до цієї гори має очищувальний і відновлювальний характер.

У Європі подібну роль відігравали монастирі та місця паломництва. Люди вирушали у довгі подорожі, щоб провести певний час у молитві, тиші та духовному зосередженні. Така подорож дозволяла вийти з повсякденного ритму життя і відчути внутрішнє оновлення.

Японська культура спокою

Особливий шлях духовного відновлення сформувався у Японії. Японська культура вчить цінувати тишу, повільність і уважність до простих речей.

Однією з цікавих практик є шінрін-йоку, повільне перебування у природному середовищі, коли людина просто гуляє лісом, слухає звуки природи, вдихає запах дерев і поступово відновлює внутрішню рівновагу.

У японській традиції навіть повсякденні дії можуть набувати медитативного характеру. Чайна

церемонія, догляд за садом каменів, мистецтво каліграфії — усе це розглядається як спосіб гармонізації свідомості. У такому спокійному ритмі людина знову знаходить контакт із собою.

Відновлення в тиші

Багато духовних традицій підкреслюють важливість внутрішньої тиші. У середньовічній християнській містичній традиції існувала практика глибокого внутрішнього споглядання.

Монахи усамітнювалися у пустелях або гірських монастирях, щоб відновити духовну ясність. Вони вважали, що тиша дозволяє людині почути власну душу.

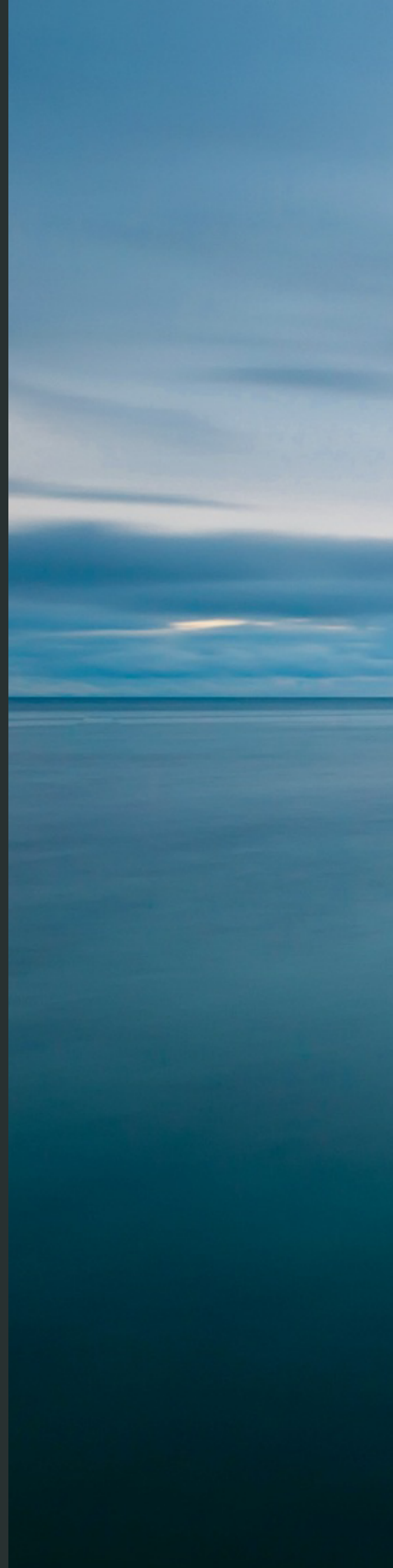
Схожі ідеї можна знайти і в буддизмі. Медитація спрямована на те, щоб звільнити свідомість від хаотичних думок. Коли внутрішній шум зникає, людина починає відчувати глибокий спокій і відновлення життєвої енергії.

Попри різноманітність духовних практик, їхня мета завжди одна — допомогти людині повернутися до внутрішнього джерела сили. У стані внутрішньої гармонії людина відчуває ясність мислення, емоційну рівновагу та здатність творчо взаємодіяти зі світом.

Саме тому інтерес до духовних практик сьогодні зростає у всьому світі. У різних культурах люди звертаються до медитації, молитви, контакту з природою чи давніх традицій, прагнучи відновити внутрішню рівновагу та життєву енергію.

Однак головне відкриття цих пошуків полягає в тому, що справжня сила не походить лише із зовнішніх джерел. Найпотужніше джерело енергії завжди було поруч — у внутрішньому світі самої людини. Саме там знаходяться справжні сховища сили.

Автор: Валентина Мазурок

ДЕНЬ СИЛИ – ВЕСНЯНЕ РІВНОДЕННЯ

День Весняного Рівнодення — це день, який вважається Днем Сили майже у всіх релігіях та духовних течіях нашої планети. Його головними сенсами є відродження життя, оновлення природи, баланс світла і темряви.

Баланс цей має величезне значення у ведичних традиціях, бо вважається, що максимальна Боже-ственна Присутність проявляється у точці рівноваги між протилежностями. Тобто у день, коли Світло та Темрява, Вогонь та Крига, Ява та Нава, Ін та Ян врівноважені — тобто у дні Весняного та Осіннього Рівнодення. Весняне Рівнодення знаходиться під впливом чоловічого початку, богів Неба, Осіннє — жіночого початку, Богинь Землі.

Від Весняного Рівнодення починається перемога вогню над кригою, яка досягається 5 квітня — у день рівноваги між перигелієм та афелієм земної орбіти навколо Сонця, який у слов'ян мав назву Дажбожий Великдень.

День Весняного Рівнодення — один з ключових астрономічних вузлів, що святкується у багатьох культурах. Це час, коли день і ніч майже рівні, і він символізує оновлення, початок весни, перемогу світла. У різних народів світу сформувалися власні обряди.

Персія та Центральна Азія — Навруз. Його святкують в Ірані, Азербайджані, Таджикистані, Туркменістані, Узбекистані, Афганістані, Казахстані, Туреччині та Кур-

дистані. Накривають стіл «Хафт-сін», на якому мають бути сім символічних предметів. Далі йде запалювання вогню, стрибки через вогонь, очищення дому, посадка рослин. Святкування це походить ще з давньої релігії зороастризму, яке увійшло й у сучасні релігії.

Давній Єгипет — Шам ен-Нессім. У Єгипті весняне свято Sham El-Nessim бере початок ще з часів фараонів. Традиційні обряди: пікніки на берегах Нілу, фарбування яєць, їжа з риби та зелені, святкування на природі — це символи відродження життя.

Японія — День Весняного Рівнодення — це офіційне державне свято Шунбун Но Хі. Традиційні обряди — відвідування могил

предків, сімейні зустрічі, спогади про померлих. Свято поєднує буддистські та синтоїстські традиції.

Китай — весняні астрономічні ритуали пов'язані з давньою системою сезонів Чуньфень. Традиційні обряди: балансування яєць (символ рівноваги), прогулянки на природі, поклоніння предкам, запуск повітряних зміїв.

Європейські традиції — у давніх германців і кельтів весняне рівнодення пов'язували з богинею Еостре (Eostre). Звідси походять символи: яйця, зайці, зелені гілки. Ці символи пізніше перейшли у християнські течії.

Сучасні течії, такі як Вікка, відзначають свято Остара. Обряди: посадка рослин, ритуали родючості, прикрашання яєць, медитації на баланс світла і темряви.

Індія. У ведичній традиції рівнодення не є головним святом, але багато весняних фестивалів близькі до нього за часом. Скажімо, це Холі

— свято кольорів з обрядами очищення та спалення символу зими. Або Панчанга Шравана («Прислухання до календаря» — санскрит). Ведичні традиції Індії також вважають, що в цей день відкриваються ворота у світ Богів, і їхні Сили опускаються з Неба на Землю. У цей день прийнято слухати тишу (календар, стихію часу) — часто приходять пророцтва і осяяння про майбутні події. Для богів у ці дні в мандири (храми) приносять у дар топлене масло «гхі».

Мезоамерика — культ Сонця. У стародавніх цивілізаціях Мезоамерики рівнодення мало велике значення. У місті Чичен-Іца під час рівнодення на піраміді з'являється світлова тінь у формі змії. Це пов'язують із богом Кукульканом.

Слов'янські традиції — у слов'ян весняне пробудження пов'язували з обрядами: спалення у багатті опудала зими, закликання весни, співом веснянок, що пов'язують

із богом Сонця Ярилом. Також у слов'ян свято називається «Небесна Драбина». Через те, що з точки, де день і ніч рівні, існують сходи в Небо, Ірій, і можна піднятися до Богів. Інша назва свята — Комоїдця.

22 березня (за сучасним календарем) вранці було прийнято пекти пиріг, на якому обов'язково повинні бути зображені сорок птахів (найчастіше жайворонків) і сходи в небо. Кожен член сім'ї повинен був з'їсти по шматочку цього пирога — щоб Боги протегували і допомагали.

Шанувальники Вуду й інших екзотичних культів, поширених в Африці, Південній та Північній Америці, святкують 21 березня свято «Флорісер Флор» — відродження природи. Щоб щастило в житті, у цей день вживають у їжу насіння, молоді паростки і свіжі овочі. Також вважається, що в цей день квіти мають особливу магіч-

ну силу, тому їх прийнято дарувати близьким людям і всім, кому бажаєш добра.

У духовній традиції етрусків, що населяли Італію в стародавні часи, 21 і 22 березня було прийнято дарувати на удачу композиції з лимонів, помаранчів і мандаринів, прикрашених різноколірними стрічками — звичай зберігся і понині у багатьох областях Італії. Лимон символізував Богиню Ночі та Місяця, помаранч — Бога Сонця, мандарин — їхню доньку, Богиню Магії.

У різних частинах світу археологи знайшли стародавні споруди, орієнтовані на сонячні події, зокрема на весняне рівнодення, коли Сонце сходить точно на сході та заходить точно на заході. Такі вирівнювання показують, що давні культури добре розуміли астрономію і використовували її для календарів, релігійних ритуалів і сільського господарства.

Багато стародавніх храмів, які були у давні часи водночас й астрономічними обсерваторіями, орієнтовані на небесні події рівнодення. Наведемо приклади.

Піраміда Кукулькана (майя) у Чичен-Іці (El Castillo) у Мексиці. Астрономічний ефект: у день рівнодення сонячне світло створює тінь, схожу на змію, яка «спускається» сходами піраміди. Міфологічно це пов'язане з богом Кукульканом. Ефект триває приблизно 3–4 години перед заходом Сонця.

Храм Ангкор-Ват у місті Сіємреап, Камбоджа. Під час весняного рівнодення Сонце сходить прямо над центральною вежею храму; спостерігачі на головній алеї бачать ідеально симетричний схід.

Стоунхендж на рівнині Солсбері, Велика Британія. Стоунхендж більш відомий вирівнюванням на літнє сонцестояння, але археологи виявили, що деякі кам'яні проходи також орієнтовані на рівнодення: через них Сонце сходить і заходить вздовж певних осей комплексу. Це використовувалося як маркер початку весни та осені.

Чичен-Іца — обсерваторія Караколь. Ця кругла будівля має вікна, орієнтовані на рівнодення, вузли руху планети Венера по небу, сонцестояння. Обсерваторія Караколь вважається однією з найрозвиненіших астрономічних споруд доколумбової Америки.

Мегаліти Мнаждра (Mnajdra Temples) на Мальті. У день рівнодення сонячне світло проходить через центральний вхід храму та точно освітлює певні камені внутрішньої камери. Мегалітичні храми Мальти датуються приблизно 3600–3000 рр. до н. е.

Теотіуакан — піраміда Сонця у Мексиці. Під час рівнодення тисячі людей збираються на піраміді, а Сонце сходить у точці, пов'язаній із головною віссю міста пірамідального комплексу. Місто сплановане з чіткою астрономічною геометрією.

Чанкілло — найдавніша сонячна обсерваторія у Перу. Комплекс із 13 кам'яних веж створює лінію на горизонті. Він дозволяє точно визначити сонцестояння, рівнодення, дні року. Вік споруди — приблизно 2300 років.

Дослідники припускають, що у світі може існувати тисячі невиявлених астрономічних комплексів, тому що багато мегалітичних пам'яток ще не досліджено повністю.

Аналізуючи вірування різних народів, бачимо цікаву традицію у багатьох духовних течіях, а саме — наносити візерунки або розфарбовувати кольорами пташині, дерев'яні, глиняні чи кам'яні яйця. Ось дивимося: візерунки на глиняних яйцях залишали трипільці. Цей звичай є в українців та у румунів. Яйця символізують Всесвіт (яйце Брахми) у ведичних вченнях; на них також наносять візерунки. Яйця фарбували у різні кольори у стародавньому Єгипті, а також у Китаї та Японії. У скандинавів наш Всесвіт також є яйцем, яке знесла велика космічна качка (про це повідомляє «Молодша Едда»). І список

можна подовжувати. Але тут ми дійсно бачимо традицію, яка й досі існує у багатьох народів світу.

Які обряди можна побачити у наш час і які можна зробити самому?

Обряди у дні весняного рівнодення прийнято робити такі:

Запалюють дві свічки (чорну та білу, що символізують день і ніч, або Інь та Ян) і, поки вони горять, замислюють бажання у повному мовчанні. Що задумали — про те не можна розповідати до виконання задуманого.

Другий варіант — те ж саме із трьома свічками (біла, чорна та золота).

Третій обряд — на землі зі свічок викладається спіраль, і заходять усередину неї. Заходять старими, знесиленими — виходять відродженими, молодими. У центрі спіралі відбувається контакт із нескінченністю.

У дні рівнодення прийнято розфарбовувати дерев'яні яйця та розвішувати їх у будинку та саду як обереги.

У дні рівнодення рекомендується закликати у своє життя чисті стихії, щоб вони забезпечили зростання і рух: чисту силу повітря — зі сходу, часу — з південного сходу, вогню — з півдня, блискавок — з південного заходу, води — із заходу, усвідомлення — з північного заходу, землі — з півночі, ефіру — з північного сходу, зоряного світла — з неба, родючості — із землі.

Дарувати перші польові квіти близьким людям та випромінювати позитивні емоції.

Випекти і пригостити близьких пирогом, на якому зображено драбину та 40 птахів.

Автор: Ігор Мехеда

